

Év élőlényei 2022-ben

Bár fosszilis maradvány és nem élő, de érdekesség, hogy az Év ásványa, a magnetit mellett, megválasztották az Év ősmaradványának az óriásszarvast, amely egykor a jégkorszak emberének kortársa volt és nyomai hazánkban is több helyről előkerültek. Hatalmas, lapátszerű agancsainak a tömege meghaladta a 40 kg-ot, az állat teljes tömege pedig elérhette a 600 kg-ot is.

Az Év vadvirágának az agárkosbort, hazánk egyik leggyakoribb talajlakó orchideáját választották. Kistermetű, mindössze 10–20 cm magas növény. Levelei részben tőálló, részben szárölelők. A legkorábban nyíló kosborfélé, amelyben április közepétől gyönyörködhetünk. Virágzatát 5–25, lazán álló, mintegy 1,5 cm-es virágok alkotják, amelyek színe igen változatos. Leggyakoribb a sötét bíborvörös, de előfordulnak

lilás, rózsaszín vagy fehér virágú növények is. A mézajak gyengén háromkaréjú, a középső erősen kicsípett. A világosabb, középső részét általában sötétbíbor foltok díszítik. Védett növény.

Az Év gyógynövénye a fészkesvirágzatúak családjába tartozó közönséges, vagy más néven *orvosi cickafark* lett. Gyakori, élő növény, amely réteken, legelőkön, útszéleken egyaránt előfordul. A 30–60 cm magas növény minden része kellemes illatot áraszt. Levelei két-háromszorosan szeldeltek. Sátorozó bugát alkotó virágai fehér színűek, júniustól őszig virágzik. A gyógyászatban a virágzatát és a leveleit egyaránt felhasználják. Gyógyteaként emésztést javító, görcsoldó, köhögést csillapító hatása ismert.

Az Év fájának a hatalmas termetű, hosszú életű fafaj, amely a mély rétegű, üde talajokat kedveli. Közép- és Dél-Európában honos, hazánk hegy- és dombvidéki erdeinek elegyfája. Június elején virágzik. Nagyon illatos, öttagú virágai csüngő bogernyőben nyílnak. A porzók a sárga szíromleveleknél jóval hosszabbak. Gömb alakú makkja bordás.

Az Év egyedi fájának a debreceni Csokonai Színház bejárata előtt álló két csüngő japánakácot választották. A színház 1865. október 7-én nyitotta meg a kapuit. A két, hatalmas, boltozatos koronát viselő fa közel 100 éve fogadja a színházba látogatókat. Nemzeti győztesként részt vesz a 2022. év elején rendezendő európai versenyen, amelynek győztese elnyeri az Európai Év Fája címet.

Az Év gombájának az ízletes rizikét választották. Gyökérkapcsolt gomba, amely hegy- és dombvidéki, valamint alföldi kéttűs fenyvesekben terem. Narancsszínű kalapja fiatalon domború, majd idővel tölcésesedik, a kalap átmérője 4–12 cm között változik. A kalap felülete nedvesen ragadós. Sűrűn álló lemezei kissé a tönkre futnak. Júniustól decemberig

találkozhatunk vele. Kitűnő, ehető gomba, amelynek húsa kemény, íze kellemes, édeskés, illata enyhén gyümölcsös.

Az Év rovarának az óriás énekeskabócát választották. Hazánk legnagyobb kabócájának a testhossza a 4 cm-t, szárnyfesztávolsága a 8 cm-t is meghaladhatja. Összetett, domború szemei igen fejlettek. Teste sötétbarnás színű. Átlátó szárnyain a megvastagodott erek vörös vagy zöldes színűek. A kifejlett rovarok növények nedveit szívogatják, kedvelt tápnövényei a tülevelelűek. A hímek jellegzetes hangja július–augusztus hónapokban hallható. Dél-Európában elterjedt, gyakori faj. Hazánkban a Balaton-felvidéken és a Budai-hegységben fordul elő.

Az Év kistermetű, gyakori pontyfélének választották az Év halának. Teste oldalról lapított, háta nem túl magas. Testhossza ritkán haladja meg a 20 cm-t. Legfeltűnőbb ismertetőjegyei a halványpiros színű alsó úszói, valamint a narancsvörös szemgyűrűje. Testét az oldalvonala mentén nagy, kerekded pikkelyek borítják. A vízinövényekben gazdag parti zóna csapathala.

Az Év hullőjének a homoki gyíkot, az egyik legszebb hazai hullót választották. Kistermetű, karcsú testű gyík, amely hossza mindössze 15–17 cm. Sárgásbarna hátoldalának közepén zöld sáv húzódik végig. Hazánkban éri el elterjedésének északi határát, a Duna–Tisza közén és a Nyírségben fordul elő. Rendkívül melegényes faj, amellyel csak napos, meleg időben találkozhatunk. Tápláléka apróbb rovarokból és pókokból áll.

Ebben az évben a zöld külőt, egy élénk olajzöld színű, szajkó nagyságú madarat választottak az Év madarának. Ezzel az erdők madarai, ezen belül a harkályfélék kerültek az érdeklődés középpontjába.

Az Év emlőse a védett törpeegér, hazánk legkisebb termetű rágcsálója lett. 10–15 cm hosszú testhosszának a felét hosszú farka adja.

Szőrzete vörhenyes barna, hasoldala szennyesfehér színű. Szőrös füle alig látszik ki a bundájából. Fürgén, szinte akrobatikusan közlekedik a sűrű növényzetben, miközben mozgékony farkával ügyesen kapaszkodik. Tápláléka különféle magvakból és rovarokból áll. Magyarország nagy részén előfordul, elsősorban magaskórósokban, nádasokban és bozótos erdőszegélyekben találkozhatunk vele.

Andrési Pál okl. erdőmérnök

